

gravius peccatū simplici fornicatiōe. **A**lia autē ē gravitas peccati q̄ attendit̄ fm̄ aliquā circumstantiā loci vel p̄sone aut t̄pis. **P**rima autē ḡuitas eēntialior ē peccatō et principalior. vñ h̄z eā magis peccatū d̄r̄ graue q̄ fm̄ aliā. **D**icēdū est igit̄ q̄ peccatū p̄mi hōis n̄ fuit graui⁹ oib⁹ alyf peccatis humanis fm̄ sp̄s peccati. et si n. supbia h̄z suū gen⁹ habeat quandā excellētiā int̄ alia peccatā: maior t̄n̄ est supbia q̄ quis deus negat vel blasphemat: q̄ supbia q̄ q̄s inordinate diuinā similitudinē appetit: q̄lis fuit supbia p̄mo r̄ū parentū ut dictū ē. **S**z fm̄ cōditōnē p̄sonarū peccatū peccatū illud habuit maximā ḡuitatē. p̄p̄t̄ p̄fectōz stat⁹ ip̄sōz. et iō dicēdū ē q̄ illud peccatū fuit qd̄ fm̄ qd̄ grauiissimū: n̄ t̄n̄ simpliciter. **A**d p̄mū ḡ d̄ q̄ illa rō p̄cedit de gravitate peccati ex circumstantia peccantis. **A**d sc̄d̄z d̄ q̄ magnitudo pene q̄ consecuta est ad illud p̄mū peccatū: nō correspōdet ei fm̄ quantitātē p̄p̄rie sp̄ei. h̄z in q̄ntum fuit p̄mū: q̄ ex hoc interrupta ē innocentia p̄mi stat⁹: q̄ subtracta deordinata est tota nā humana. **A**d t̄tū d̄ q̄ in his q̄ sūt p̄ se ordinata oportet. id qd̄ ē p̄mū eē maximū. talis autē ordo non attendit̄ in peccatis. h̄z vñ p̄ accēs seq̄ post aliud. vñ nō sequit̄ q̄ p̄mū peccatū sit maximū.

Ad quartum sic procedit.

Videtur q̄ peccatū **A**de fuit grauius q̄ peccatū **Eue**. **D**icit̄. n. i. **A**d Thimoth. 2. q̄ **Adā** nō ē seduct⁹. mulier autē seducta ī puaricatione fuit. et sic videt̄ q̄ peccatū mulieris fuerit ex ignorantia. peccat⁹ autē viri ex certa scia. h̄z h̄mōi peccatū ē graui⁹: fm̄ illud **Lucl. 12.** **I**lle seru⁹ qui cognouit volūtātē d̄ni sui et nō fecit fm̄ volūtātē eius. vapulabit multis. qui autē non cognouit et fecit digna: plag⁹ vapulabit paucis. **A**dā graui⁹ peccauit q̄ **Eua**. **P̄. Au** g⁹ dicit̄ in l. de decē cordis. **S**i caput est vir meli⁹ d̄z viuere et p̄cedē ī oibus hōis factis vxorē suā: ut illa imitet̄ virū. h̄z ille q̄ meli⁹ d̄z facit: si peccet ḡuit⁹ peccat. **A**dā graui⁹ peccauit q̄ **Eua**. **P̄. P̄ctm̄** in sp̄i sc̄i videt̄ eē grauiissimū. h̄z **Adā** ī sp̄itū sc̄tū v̄r̄ peccasse: q̄ peccauit cogitās de d̄na m̄ia: qd̄ p̄tinet ad peccatū p̄sūptōis. ḡ v̄f q̄ **Adā** graui⁹ peccauit q̄ **Eua**. **Sz** h̄ ē q̄ pena respōd̄z culpe: h̄z mulier ē ḡuit⁹ punita q̄ vir: ut patet **Ben. 3.** ḡ ḡuit⁹ peccauit q̄ vir. **R̄** dicēdū q̄ sicut dictū ē. ḡuitas peccati principali⁹ atten-

dit fm̄ peccati sp̄em q̄ fm̄ peccati circumstantiā. **D**icēdū ē ḡ q̄ si cōsideremus d̄ditōez p̄sōe vtri usq̄. s. mulieris et viri. peccatū viri ē ḡuit⁹ q̄ erat p̄fectior muliere. h̄z q̄ntū ad ip̄sum gen⁹ peccati. vtriusq̄ peccat⁹ equale d̄r̄: q̄ vtriusq̄ peccatū fuit supbia. **Uñ Aug⁹** dicit̄ xi. **sup Ben.** ad litterā q̄ mulier excusauit peccatū suū et in ipari sexu: h̄z pari fastu. **Sz** q̄ntū ad sp̄em supbie ḡuit⁹ peccauit mulier triplici rōe. p̄ qd̄ q̄ maior elatio fuit mulieris q̄ viri. mulier. n. cre didit v̄rū eē qd̄ serpens suauit. s. q̄ de⁹ phibuerit ligni esū ne ad ei⁹ similitudinē puenirēt et ita dū p̄ esū ligni vetiti dei similitudinē cōseg voluit. supbia ei⁹ ad h̄ se erexit q̄ d̄ dei volūtātē aliqd̄ voluit obtinere. h̄z vir nō credidit h̄ eē v̄rū. vñ nō voluit cōseg d̄nā similitudinē d̄ dei volūtātē. h̄z ī supbiuit q̄ voluit eā cōseg p̄ seipsum. 2. q̄ mulier non solū ip̄a peccauit: h̄z etiam viro peccatū suggestit. vnde peccauit et in deū et ī p̄mū. 3. ī h̄ q̄ peccatū viri diuinitatē ē ex h̄ q̄ ī peccatū cōsensit amicabilem quadā benivolētiā q̄ plerūq̄ fit ut offēdā de⁹ ne hō ex amico fiat inimic⁹: qd̄ eū facit nō debuisse d̄ne snie exit⁹ indicauit. ut **Aug⁹** dicit̄ xi. **super Ben.** ad l̄raz. et sic p̄ q̄ peccatū mulieris fuit graui⁹ q̄ peccatū viri. **A**d p̄mū ḡ d̄ q̄ illa seductio mulieris ex p̄cedenti elatōe subsecuta ē. et ideo talis ingratiā nō excusat h̄z aggrauat peccatū: in q̄ntū. s. i. ḡ rando ī maiore elatiōez erecta est. **A**d secundū dicēdū q̄ rō illa p̄cedit ex circumstantia cōditōis p̄sone ex q̄ peccatū viri fuit ḡuit⁹ fm̄ qd̄. **A**d t̄tū dicēdū q̄ vir nō cogitauit de d̄na m̄ia usq̄ ad cōtēptū d̄ne iusticie qd̄ facit peccatū in sp̄itū sc̄tū: h̄z q̄ ut **Aug⁹** dicit̄ xi. **sup Ben.** ad l̄ram. i. ex p̄t̄ d̄ne seueritatis credidit illō peccatū eē veniale. i. de facili remissibile.

Quoniam **Et** deinde vide randū ē de pena p̄mi peccati. **Et** circa hoc q̄ritur duo. p̄ de morte q̄ ē pena cōis. 2. de alyf p̄ricularib⁹ peccatis que in **Ben.** assignant̄.

Ad primū sic procedit.

Videtur q̄ mors nō sit pena peccati p̄mōz parētū. **I**d. n. qd̄ ē hōi naturale nō pōt dici pena peccati: q̄ peccatū nō pficit naturā h̄z vitiat mors autē ē hōi nālis. qd̄ p̄z ex h̄ q̄ corpus ei⁹

propter suū peccatū priuati sunt beneficio dno q̄ humane nature integritas in eis cōseruatur per cuius subtractionem humana natura ī defectū penales icidit. et ideo dupliciter puniti fuerūt. p̄ q̄tū ad b̄ q̄ subtractionē fuit eis id q̄ integritatis statui cōpetebat. s. loc⁹ terrestri paradisi: q̄d significat **Ben. 3.º** cum dicit. **Et** emisit euz deus de paradiso voluptatis. et qz ad istū statū prime innocentie p se ipsuz redire nō poterit. cōuenienter apposta sūt impedimēta ne rediret ad ea q̄ primo statui cōpetebāt. s. a cibo: ne sumeret de ligno vite. et a loco. collocauit. n. deus ante paradisu cherubin et flāmeū gladiū. 2.º at puniti fuerūt q̄tū ad b̄ q̄ attributa sūt eis ea q̄ nature ouēiunt tali beneficio destitute. et b̄ q̄d q̄tum ad corp⁹ et q̄tū ad aīam. q̄tū q̄d ad corpus ad q̄d pertinet differentia sex⁹ alia pena attributa ē mulieri. alia vero viro. **Mulieri** q̄d artributa ē pena fm duo pp̄t q̄ viro cōiungit q̄ sūt gnatio plie. et cōicatio opuz ptinetuz ad domesticā ouersatōz. q̄tū at ad gnātōez plis punita fuit dupliciter. p̄ q̄d q̄tū ad te dia q̄ sustinet portando plē cōceptaz. et b̄ si gnificat euz dī. **Multiplicabo** erūnas tuas et cept⁹ tuos. et q̄tū ad dolorē quē patit ī pariēdo. et q̄tū ad b̄ dī. **In** dolore paries. q̄tū vero ad domesticā ouersatiōez punit fm b̄ q̄ subycit dīatōi viri: p̄ b̄ q̄ dicit. **Sub** vi ri potestate eris. **Sicut** aut ad mulierē p̄ter ut subdat viro in his q̄ ad domesticā cōuersationē ptinet: ita ad virū p̄ter q̄ necia vt te procuret. et circa h̄ punit tripliciter. p̄ q̄d p̄ter sterilitatē eū dī. **Maledicta** ēra ī opere tuo. 2.º per labor s anxietatē sine q̄ fruct⁹ terre nō p̄cipit. vñ dī. **In** labore comedes b̄ ea cunctis diebus vite tue. 3.º q̄tū ad ipediētā q̄ p̄ouenit frā colērib⁹. vñ dī **Spinaz** et tribulos germinabit tibi. **Silf** ē ex pte aīe triplex eozū pena describit. p̄ quidē q̄tū ad cōfusiōnē quā passi sūt de rebellioe carnis ad spiritū. vñ dī. **Aperti** sūt oculi amboz et cōsuerūt se eē nudos. 2.º q̄tū ad increpationē pp̄ie culpe: p̄ b̄ q̄ dī. **Eccē** adā factus ē q̄ vnus ex nobis. 3.º q̄tū ad cōmemoratōz future mortis: secunduz q̄ ei dictū est. **Pul** uis es et in pulnerē reuerteris: ad q̄ etiā p̄tinet q̄ deus fecit eis tunicas pelliceas in signū mortalitatis eozū. **Ad** primū q̄ dō q̄ ī statu innocentie fuisset parē absq; dolore. dī. n. **Aug⁹** in i. 4.º. de ciui. dei. **Sic** ad parē

endum nō doloris gemit⁹: s; naturitatis i pulsus. femiea viscera relaxaret: sic ad cōcipiendū n̄ libidinis appetit⁹: s; volūtari⁹ vsus nām vtriusq; cōtingeret. **Subiectio** at mulieris ad virū itelligenda ē ī penaz mulieris eē inducta: nō q̄tū ad regimen: qz et an̄ peccatū vir caput mulieris fuisset et eis gubnator extitisset: s; p̄t mulier s; pp̄tā volūtate nūc necē h̄z viri volūtati parere. **Spinaz** at et tribulos ēra germinass; si hō nō peccasset ī cibū afaliū: nō at ī hōis penā: qz. s. pp̄t eoz erortū nullus labor aut punitio hōi operāti ī ēra accideret: ut **Aug⁹** dīc sup **Ben.** ad l. 3. az q̄uis **Alchim⁹** dicit: q̄ an̄ peccatū ēra oīo spīnas et tribulos nō germinasset. s; primū est melius. **Ad** secūdū dicendū q̄ mltitudo cōceptūū iducit in penā mulieris nō p̄pter ipsā procreatōez plis q̄ ē ante peccatū fuisset. s; p̄pter multitudinē afflictionū q̄ mulier patit ex h̄ q̄ portat fetū cōceptū. vñ signānt cōiungit: multiplicabo erūnas tuas et cept⁹ tuos. **Ad** tū dīcēdū q̄ ille pene aliq̄lī ad oēs ptinet. quecūq; n. mulier cōcipit necē ē q̄ erūnas pariat et cū dolore pariat: p̄ter beatā virginē q̄ sine corruptione concepit. et sine dolore pepit: qz ei⁹ ceptio nō fuit s; legem nature a primis parentib⁹ deriuata. si at aliq̄ nō cōcipit neq; parit: patit sterilitatis defectū q̄ preponderat penis predictis. **Similr** ēt o; ut q̄cūq; frā opaf. ī sudore vultus comedat panē. et q̄ ipi p se agriculturā nō exercēt in alijs laborib⁹ occupāt: hō. n. nascit ad laborē ut dī **Job. 5.º** et sic panes ab alijs in sudore vult⁹ elaboratum manducāt **Ad** q̄tū dō q̄ locus ille paradisi terrestri q̄s nō seruiat hōi ad vsū: seruit tñ ei ad documentū dū cognoscit pp̄t peccatuz se tali loco fuisse priuātū et dū p ea q̄ corpaliē ī illo padiso sūt īstruit de his q̄ p̄tinet ad paradisu celestē quo adit⁹ hōi p̄paratur p xpm. **Ad** quintum dō q̄ saluis spūalis sensus mysteris ille loc⁹ p̄cipue videt eē inaccessible p̄t veherentiā estus ī locis intern: edys p̄pter pp̄inquitates solis. et hoc signū p flāmeū gladiū. q̄ versatīl dī p̄pter pp̄rietatem motus circularis h̄ mōi estū causantis: et qz motus corporalis creature dispōitur misterio āgeloz: ut p; p **Aug. 3.º** d̄ trinitate. **Q̄ue** nient ēt simul cas gladio versatili cherubin p̄iūgitur ad custodiendā viā ligni vite. **Unō** **Aug⁹** dīc. i. 2.º. sup **Ben.** ad l. 3. az. hoc p̄ celestef

potestates et in paradiso visibili factum esse credendum est: ut per angelicum ministerium esset illic quidam ignea custodia. **A**d sextum dicendum quod homo si per peccatum de ligno vite comedisset non propter hoc immortalitatem recuperasset. sed bene factio illius cibi potuisset vitam magis prolongare. unde dicitur. Et vivat in eternum. sumit ibi eternum per diuturno. hoc autem non expediebat homini ut in miseria huius vite diutius permaneret. **A**d septimum dicitur quod sicut Augustinus dicit in super Genesim ad litteram. verba dei non tantum sunt primis parentibus in sustinendis quod celos ne ita superbiant deterrere illi propter quod ista descripta sunt: quod scilicet non solum Adam non fuit factus quod fieri voluit: sed nec illud quod factus fuerat servavit. **A**d octavum dicitur quod restitutus necessarius est homini secundum statum peccatis miserie propter duo. primum quod defectus ab exterioribus nocentis. pura itaque caloris et frigoris. 2. ad tegumentum ignis: ne turpitudine membrorum appareat: in quibus precipue manifestatur rebellio carnis ad spiritum. hoc autem duo in statu non erant: quia in statu illo corpus hominis non poterat per aliquid extrinsecum ledi ut in peccato dicitur: nec etiam erat in statu illo aliqua turpitudine in corpore hominis quod ad confusionem induceret. unde dicitur in Genesim. Erat autem uterque nudus. **A**d 3. et vixit eius et non erubescerent. **A**lia autem oratio de cibo est qui est necessarius ad fomentum caloris naturalis et ad corporis augmentum. **A**d nonum dicitur quod sicut Augustinus dicit in super Genesim ad litteram. non est credendum quod primi parentes essent perducere clausis oculis: precipue cum de muliere dicitur quod vidit lignum quod esset pulchrum et bonum ad vescendum. apti ergo sunt oculi abominum ad aliquid invenire et cogitandum quod ante nunquam adverterant. sed ad iucunde concupiscendum quod ante non fuerat.

Deinde de

randum est de temptatione primorum parentum. Circa quam querunt duo. primum utrum fuerit convenientius quod a diabolo

homo temptaretur. 2. de modo et ordine illius temptationis.

Ad primum sic procedit. videtur quod non fuerit convenientius ut homo a diabolo temptaretur. Eadem enim pena finalis debetur peccato angeli et peccato hominis: sed illud Matthei 25. Ite maledicti in ignem eternum qui parati estis diabolo et angelis eius. sed peccatum primi angeli non

fuit. ex alia temptatione exteriori. sed nec primum peccatum hominis debuit esse ex alia exteriori temptatione. **De** prescius futurorum sciebat quod homo per temptationem demeritis in peccatum deiceretur. et sic bene sciebat quod non expediebat ei quod temptaretur. sed videtur quod nec fuerat convenientius quod premitteret eum temptari. **De** aliquis impugnatorum habeat ad penas punire videtur. et sic est ratio punire videtur ad primum quod impugnatio subtrahatur: secundum illud psalmi 106. Cum placuerint domino vire hominis inimicos quosque eius convertet ad pacem. sed pena non debet precedere culpam. sed inconvenientius fuit quod homo ante peccatum temptaretur. **De** 3. est quod dicitur in Ecclesiastico 34. Qui temptatur non est: qualia scit. **De** dicendum quod divina sapientia disposuit omnia suaviter ut dicitur Sapientia 8. in quantum. scilicet sua providentia singulis attribuit quod eis oportet sed suam naturam: quia ut dicitur Dyonysio 4. causa. de divinis nominibus. providentia non est natura corrumpere sed salvare. hoc autem pertinet ad considerationem humane nature ut ab aliis creaturis iuvare vel impediri possit. unde convenientius fuit ut de hominibus in statu innocentie et temptari premitteret per malos angelos. et iuvare eum faceret per bonos. ex speciali beneficio gratie hoc erat ei collatum ut nulla creatura exterior ei possit nocere propter propriam voluntatem per quam est temptatio de meritis resistere poterat. **A**d primum ergo dicitur quod si natura humana est alia natura in quantum potest malum culpe inveniri. non autem supra naturam angelicam. temptare autem inducendo ad malum non est nisi ita depravati per culpam. et ideo convenientius fuit ut homo per angelum malum temptaretur ad peccandum: sic est secundum ordinem nature per angelum bonum promovetur ad perfectionem. angelus autem a suo superiori. scilicet a deo in bono perfici potuit non autem ad peccandum induci: quod sicut dicitur in Iacobi primo. deus temptator malorum est. **A**d secundum dicitur quod sicut deus sciebat quod homo per temptationem in peccatum esset devotiendus: ita et sciebat quod per liberum arbitrium resistere poterat temptatori. hoc autem requiritur conditio nature ipsius ut proprie voluntati relinqueretur: secundum illud Ecclesiastico 15. Deus reliquit homines in manu consilii sui. **De** Augustinus dicit in super Genesim ad litteram. Non mihi videtur magne laudis futurum fuisse hominibus. propterea possunt bene vivere: quia nemo male vivere suaderet: cum esset in natura posse et in parte haberet velle non consentire suadenti. **A**d tertium dicitur quod impugnatio cuius difficultate resistit penalis est. sed homo in statu innocentie potuit absque omni difficultate temptationi resistere. et ideo impugnatio